

MATERIAŁY I POSZUKIWANIA.

Nowe przyczynki do drugiego wydania „Księgi przysłów“

S. Adalberga.

Setka III.

201. **Upić się** 8. Prw. w „Zeznaniu“ J. Borkowskiego „Jak Bela stanę spity“. — 17. Taksamo *Bar.* 71.: „upił sie, jak świnia“. — Dod. z *Bar.* 29.: „Aż (się znówu chłopowsko) upije, jak cepy“.

202. **Urban św.** 8. Prw. horzyckie: „Urbanów owes Hawlowo żito, nechysteĵ, sedlącze, stodoly na to!“ i „Hawlowo żito, Urbanów owes, co z toho bude, sedlącze, powiez!“ (*NSOH* 204.).

203. **Urszula św.** 4. odm. *Wójc.* też w Stradomiu znana (p. Witanowski *ZWAK* XVII. 3., 44.). Zwracam uwagę, że niejest to przysł., lecz początek zagadki o rosie, prw. pod l. 349 — 352. zbiór zagadek B. Gustawicza *ZWAK* XVII. 3., 237.).

204. **Urwańska ulica.** Na Litwie mówią, jak mię żona objaśnia: „hałas, jak na Urwańskiej ulicy“ i tegosamego porównania używają, gdy coś ginie z pod rąk.

205. **Usta.** Dziwna rzecz, że A. niepodaje nigdzie zwrotu przysłowiowego: „Między ustami a brzegiem puharu“, użytego

przez M. Rodziewiczównę jako napis powieści, a zachodzącego już u Geljosa N. A. XIII., 18. w postaci heksametru: „πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χειλεὸς ἄκρον“; dalsze koleje w łacinie, niem. i czeskim pokrótce prw. w Truhlárza „Ezopowych fabulach“ 1901., s. 332.

206. **Wąchać.** Dod. *Tetm. Zaw.* 28.: „Wąchajciez psa w nos, (kie wom chłopcy śmierdzom!)“ Na bruku lwowskim mówią o całowaniu psa w nos z drastycznym dodatkiem rymowym, niepozostawiającym wątpliwości co do właściwego znaczenia owego nosa.

207. **Wawrzyniec św. 7.** odm. *Wójc.* (z jedyną zmianą: przez zam. bez) z wytłumaczeniem u ks. Sarny s. 118. Znana też odm. też w Stradomiu (*ZWAK XVII.* 3., 42.).

208. **Wąs 7.** Odm. w Szopce krak. I., 4.: „(To mojego rodu herb,) Gołę brodę, wara wąs!“

209. **Wesele 10.** W *Pamiętniku dla płci pięknej* t. IV., s. 37. (z 1. X. 1830.) w art. „Kilka słów o Podolu“ autor bezimienny omawia obrzędy weselne ludu tamtejszego i podnosi bujność wyobraźni, która mu pozwala w pieśniach weselnych mówić o bogactwach, przeznaczonych jakoby na podarki dla panny młodej, choć w rzeczywistości niedostaje ona nic z tego. „Z tejtó zmiany stanu rzeczy — kończy — wynikło przysłowie: Czyż to wszystko prawda, co na weselu śpiewają?“ Adalberg podał swój tekst bez źródła. Może pośrednio wzięł go stąd, ale w takim razie nasuwa się wątpliwość co do polskości tego przysł., bo autor tego artykułu podaje wprawdzie wszystkie teksty po polsku, ale widocznie tłumaczy tylko z ruskiego.

210. **Wesoł.** Dod. ze Słowackiego „Balladyny“ III., 5., 92—3.: „Życ będe, zawsze wesoła, jak wrona | Na cudzym płocie“.

211. **Wet 2.** Prw. Załuskiego *Z R* III., 444.: „ja jej wet za wet oddam“ i w cz. II. „Czarownika Twardowskiego“ Gust. Zielińskiego: „ale się spodziewam | Tążsamą miarką oddać ci wet za wet“.

212. **Węgorz** (prw. Wiercić się 2.) Dod. *Tetm. Zaw.* 82.: „(Ja mu takiego podsadzę ożoga), Że pstryknie w górę, jak węgorz od żaru“.

213. **Wianek 2.** Do przytoczeń rejowskich należy dodać też *Rej Żw.* II. I.: „(i wszystko się sporzyć i mnożyć będzie około ciebie, jako ono powiedają), jako wianki wił“.

umieścić też pod Bogaty 37. przysł., które należy tutaj raczej, niż tam.

214. **Wiatr** 13. Prw. morawskie: „Dechem wietru neprzemūszesz“ (*Czeský lid* VIII., 329.).

215. **Wid.** Prw. w „Psie i wilku“ Mickiewicza w. 8.: „(Już od lat kopy o was) ni widu ni slychu“.

216. **Widzieć** 6 Ocm. Załuskiego *Z R* III., 445—6.: „jāk widzā tu cię, | Tāk piszā, tāk też i czczā“.

217. **Wielkanoc.** Dod. z art. W. Tetmajera w wydawnictwie warszawskim „Na powodzian“ 1904., 351.: „Przyńdzie święta noc, to pogodzi ludzi moc (mówią chłopi)“, jeśli to się odnosi do Wnocy, a nie B. Narodzenia.

218. **Wielki.** Niemcewicz w „Papudze“ (1811. r.) pisze: „(Mówi przysłowie, aż nadto prawdziwe): Wielcy małych uci-skają“. Niema go u A.

219. **Wies** 10. Odm. w odcinku H. Sienkiewicza *Gaz. polsk.* 1873. r.: „Bóg stworzył wieś, a człowiek miasto (mówią wieśniacy, broniąc wyższości swojej wsi ukochanej)“.

220. **Wilk** 39. Tekst z *Reja Żw.* II., III. przytoczono niedokładnie. Otóż mówiąc tam o królu-pomazańcu, że przedsię ma coś bożego a straszego w sobie, dodaje: „a pewnie, jako powiedają, iż musi mieć wilcze włosy między oczyma“. — 71. Prw. w „Kozie, kózce i wilka“ Mickiewicza w. 21—22.: „O wilku mówiono w izbie, | A wilk tuż siedział na przyzbie“.

221. **Wisieć** 6. odm. *Knap.* znana też Słowackiemu (*Kordjan* I. 1., 95.) i Sabale (*Stopka* XII.). W wierszyku „Ucieczce ks. Ponińskiego“, przypisanym przez Erzepkiego F. Zabłockiemu, a wydanym w *Pamiętniku liter.* 1904. III., 248. z obszerniejszego tekstu, czytamy: „co ma wisieć, nigdy nieutonie“.

222. **Wit św.** 12. Brzmienie pospolite też u ks. Sarny s. 117. Odmianka stradomska: „Na świnty Wit — słowik cyt“ (Witanowski *ZWAK* XVII. 3., 40.) — 17. Lepiej może powiada to przysł. czeskie: „O swátém Wítie pūl zrna w žítie“ (*NSOH* 204.) — 18. Ks. Sarna s. 117. podaje to przysł. z Moderówki w formie rozmowy następującej z P. Bogiem: „Pyta się P. Bóg św. Wita: Wicie, Wicie, jest pól ziarnka w życie? A św. Wit odpowiada: Niesłyszę, Panie, bo ptaki śpiewają. I dlatego P. Bóg zakazał ptakom śpiewać, a one, posłuszne rozkazowi, milkną od św. Wita“. W Stradomiu brzmi to „przysłowie“ (boć to wcale nie przysł.): „Świnty Wicie, dużā

pientka w życie? — Niesłyse, Panie, niech połowa ptastwa ustanie“ (ZWAK XVII. 3., 41.) Trafniej Petrow w swej monografji „Ludu ziemi dobrzyńskiej“ umieścił rzecz całą w dziale wierzeń (ZWAK II. 3., 130. pod l. 80.): „Pytali się ludzie św. Wita: Św. Wicie, ile ziarenek w życie? A św. Wit na to: Moi panowie, śpiewają w życie ptaszkwie, niemogę żyta policyć. — I kazał P. Bóg niektórym ptaszkom, aby przestały śpiewać od dnia św. Wita“. Ciszewski w rzeczy swej o „Ludzie rolniczo-górnicznym z okolic Sławkowa“ (ZWAK XI. 3., 40.) umieścił to rzekome przysł. z gienezą pod h. *Ptaki* 2. Matlakowska w *Wiśle* XIV., 462. pod l. 30. umieściła jako nieznanne A.owi przysł.: „Niesłyszę cię, panie (!), aż połowa ptactwa śpiewać przestanie;“ niepoznała, że jestto ułamek niniejszego numeru A.a.

223. **Wlec się** 17. (prw. *Biec* 6.) Prw. *Rej Żw.* I., VIII.: „iż cię tak będą nosić po kołędzie, iż się długo nieobaczysz, co się z tobą dzieje“.

224. **Włoch**. Daniczić *RJA* XII., 201. omawiając stary rpśmienny zbiór przysłów serbskich z r. 1697., wydany przez A. Hilferdinga w Petersb. 1868., podnosi znajdujące się tam przysł.: „Jedno Vloh dosći popsovati mjestaczki“, przy którym zbieracz dopisał wyr. *Poljak*, co według Daniczicia wskazuje, iż przysł. to polskie. W zbiorze Adalberga niema jednak nic podobnego.

225. **Włos** 2. Stopka podaje 2 odmianki pełną w r. XXVI.: „(Niebedem sie z głupiom babom dogadował, bo to) u nik włosy długie, ale rozum strąśnie krótki“, ułamek w r. XVII.: „(przyleciała baba). U niej rozum krótki“.

226. **Woda** 3. Józef hr. Borkowski w „Mowie kwiatów“ (Pisma I., 417.) pod h. *Lobelia* podaje odmiankę: „Ciche wody brzegi rwia (!)“. Prw. odpowiedniki — czeskie: „Tichá voda brzehy reje“ (w „Piet powidek“ W. Háłka, wyd. Ustrzední knihowna t. 119—121., s. 83.), chorwackie: „Ticha voda brieg dere (lub: roni)“ i niemieckie: „Stille Wässer gründen tief“ (*RJA* XXXI., 129.) — 50. Pierwszą część odnajduję w nowelce Św. Czecha *Žoli*: „blázen, kdo wodu rzeszetem mierzi (a horszi, kdo ženské wierzi)“. — 53. Podobnie F. Reuter w poemacie swym „Hanne Nüte“ wyraża się: „Dat was denn Water up ehr Moehl“ t. zn. toć to była woda na jej młyn. — Dod. z „Podolanki“ (1836.) Kar. Sienkiewicza: „Wodę gotuj, woda będzie“.

jeśli to nie przekład tylko znanego mi z bruku lwowskiego przysł. ruskiego : „wary wodu, woda bude“.

227. **Wojciech św.** 5. Odm. stradomska : „Kiedy grzmi na świętego Wojciecha, rośnie rolnikowi pociecha“ (ZWAK XVII. 3., 132.) — 9. Podobnie : „Na św. Wojciecha w polu pociecha“ z wy tłumaczeniem u ks. Sarny s. 116. — Dod. : „Jeśli na św. Wojciecha deszcz pada, to będzie wiele mleka“ (tamże), co mi wygląda na dwuwiersz zepsuty (Wojciecha : mleka).

228. **Wola** 1. Odm. : „chléb z solą i z dobrą wolą“ podał Wójcicki *Pr. liter.* 1838., 194. Tekst główny też u Załuskiego *Z R* III., 468. : „Chleb z solą, z dobrą wolą; (a zaś za złą wolą | Piernik chlebem razowym, cukier będzie solą)“ — 6. Tamże *Z R* III., 467. : „Bez dobrej woli — tak przysłowiem mieni — | I cukier nawet w piołun się odmieni“.

229. **Wóz** 2. Odm. w odcinku H. Sienkiewicza *Gaz. polsk.* 1875. : „Był szlachcic na wozie, będzie i pod wozem“ (prw. Hösicke, S. jako fejletonista s. 101.) — 5. Brückner w książce „Z dziejów języka polskiego“ s. 72. mówi : „Co z woza spadło, to przepadło“.

230. **Wpaść** 8. Odm. : „(nie spodziewał się, że) wpadnie z deszczu pod okap“ w „Godach życia“ A. Dygasińskiego s. 42. — Dod. z „Ahaswerusa“ Cz. Jankowskiego : „Wieść jak w wodę wpadła o tym człeku“.

231. **Wrona** 29. Podobnie Fr. Reuter : „Jitzt büst du Uhl jo mang de Kreihen“ t. zn. teraz jesteś (jak) sowa między wronami (*Hanne Nüte*) i : „Dor was hei denn nu as Uhl mnag de Kreihen“ (*Ut mine Festungslid*).

232. **Wróbel** 6. Porównaj włoskie : „meio e a presente ove, ca deman pogi (= polli) o pernix“ (z Padwy) i : „meglio fringuello in man, che tordo in frasca“ (Parodi, Studi liguri w *AGI* XV., 71.), chorwackie : „Bolja je kukawica u ruci, nego sokol u planini“, a niem. : „Besser ist ein Spatz in der Hand, als ein Kranich über Land“. O zórawiu mówi też pewna odmianka polska.

233. **Wsiąść** 2. Odm. : „na młodzika wsiadła, jak na łysą szkapę“ w Magnuszewskiego „Zemście panny Urszuli“ r. V.

234. **Wstawać** 3–6. i 8. Odgłos tych przysłów w *Tetm. Zaw.* 60. : „Zyska, kto wstał porą ranną“. — 4. tekst gł. jako godło pisma „Przemysław“, w danego w r. 1831. w Warszawie.

235. **Wyglądać** 66. Odm.: „wyglądać, jak śledź wymoczony“ w r. III. „Jana z Tęczyna“ Niemcewicza.

236. **Wylatać** 3. (bez źródła) Tak brzmi w. 101. „Pani Twardowskiej“ Mickiewicza: „Wyleciał (potem), jak z procy“.

237. **Wystroić się** 2. Odm. w Załuskiego *Z R* III., 440.: „wystrychniony, jako łątka jaka“.

238. **Wywijać się**. Dod. z „Kiedy kłamią“ A. Niemojewskiego: „Z rąk, jak węgorz, się wywija“.

239. **Wziąć się**. Dod. ze „Zbójeckiej chałupy“ K. Tetmajera (Na skalnym Podhalu I.): „(Pochowano go w lesie i postawiono mu krzyż i długo słyneło przysłowie): Wzion się, jak Kuba Pitoniów ku Zośce Mocarnej;“ opowiadanie wyjaśnia powstanie tego przysł.

240. **Zabawa**. Odwrotnie w „Samolubie“ Mickiewicza w. 69.: „Chleb to grunt, a sława — zabawa!“

241. **Zaczepić się**. Dod. z Załuskiego *Z R* III. Addit. 4.: „Owe wiedząc przysłowie: rzeczy dwojakie | Łatwo się zaczepiają, suknie ladajakie | Stare, także dziewoje młode, piękne“, do czego biskup dołączył oryginał franc.: „Les vieilles robes et les jeunes belles femmes sont accrochées aisement“.

242. **Zająć** 14. Odm.: „Ona nie zająć, to nieucieknie“ u Stopki r. XVII. — 15. Jestto nie przysł., tylko streszczenie znanej bajki Ezopowej. — 16. Również nie przysł., jeno ustęp ze znanej piosenki, zaczynającej się: „Pójdziemy na łów, towarzyszu mój“.

243. **Zawisza** 2. Odm., podana bez źródła u A. a w brzmieniu: „Było przysłowie bojów towarzyszy: polegaj na nim, jakby na Zawiszy!“ jest bezwątpienia tylko niedokładnym oddaniem tekstu „Śpiewów historycznych“ (XI.) Niemcewicza: „Przysłowiem było bojów...“

244. **Zgoda** 19. Tekst główny z ust pewnego świadka nauczyciela ludowego, w sądzie lwowskim przytacza *Słowo pol.* 1903., nr. 542., s. 2. — 26. Jestto przekład znanego zdania łac.: „Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur“.

245. **Ziarno** 7. Pełniejszym jest dwuwiersz chorwacki: „Zrno do zrna pogacza, Kamen do kamena palacza“ *RJA* XVI., 57).

146. **Ziele**. Dod. ze „Skąły w ogrodzie“ J. K. Pajgerta: „(przyszło i poznanie, Że) co ziółkiem się rodzi, już ziółkiem zostanie“.

247. **Złe** 40. odm. *Now.* = Orkan, *Now.* 17., a także F. Morawski w szkicu „Ostatni pobyt Karpińskiego w Warszawie“ (*Pisma IV.*, 101.).

248. **Złodziej** 8. Prw. morawskie przysł., podane przez F. Bartosza w *Cz L VIII.*, 328.: „Malé zlodieje zawiráj, a welkým se klaniejí“. Tyrolczyk zaś mówi: „Klini Diab henkt ma, und groassi Spitzbuba lát ma lofa“ (*ZVV VII.*, 200.) — 11. tekst główny = napis art. w *Pielgrzymie polskim 1833.*, s. 52.

249. **Złoto** 16. Odm.: „Nie wszystko złoto, co świeci“ stanowi napis szkicu J. Dzierzkowskiego w *Przeglądzie powszechnym* (Lwów 1859., nr. 1. nn.) Prw. czeskie: „není wszechno zlato, co se trzpytí“ (Św. Czech w noweli „Jestrzáb contra Hrdliczka“).

250. **Zły**. Dod.: „Złemu złą robotą płacą“, podane przez Brücknera z dawnego rpsu w *A. sl. Ph. X.*, 384. — Dod.: „zły, jako wciornascy“ z Załuskiego *Z R III.*, 442., gdzie to wyrażenie włożono w usta chłopu.

251. **Pilnować** 1. = *Szym.* I., 33.

252. **Pisać** (niema u A.). Dod. *Grusz.* I., 93.: „To w kominie pisano.“

253. **Piszczec**. Dod. *Grusz.* III., 57.: „(Tam — słyszę —) bieda aż piszczy“ i IV., 24.: „tu bieda aż piszczy“, — Dod. *Sewer.* II., 183.: „Dziewczyna zakochana, że aż piszczy.“

254. **Piwo** 24. Prw. *Gl.* III., 209.: „Nawarzyliście sami piwa“.

255. **Pleść** 14. Prw. *Żmudz.* 264.: „Pletą jakieś koszalki opałki“. — 17. = *Szym.* II., 24.

256. **Płakać** 4. Prw. *Szym.* II., 10.: „Jak bóbr się spłakałem“ i *Gl.* II., 218.: „popłakali się, jak bobry.“ — Dod. *Szym.* I., 53.: „(jak przeczyto, to) się spłace... nijok baba na kazaniu.“

257. **Pobłażanie** (niema u A.). Dod. *Świętoch.* VII., 139. (Moronowie): „Pobłażanie zdoibi słabość, ale uwłącza sile“.

258. **Pochmurny** (niema u A.). Dod. *Gl.* IV., 20.: „pochmurny, jak noc“, tak samo *Żmudz.* 69., 125., 208. i 253 (Prw. niżej *Posępny*).

259. **Podobny**. Dod. *Gl.* III., 149.: „podobnym był do rzymianina, jak ostryga do pietruszki“.

260. **Pokora** 1. Odm. *Świętoch.* VII., 103.: „Pokora jest karmicielką wszystkich cnót. Tak rzekł Pan“ (Moronowie) — 4. Odm. *Gl.* I., 24.: „Pokora niebo przebija“, taksamo IV., 11.

261. **Polak** 35. Odm. w „Kozie, kózce i wilku“ A Mickiewicza w. 20.: „(Niż gdybym miała kiedy być przysłowiem trzodzie:) Mądra koza po szkodzie“ i tegoż „Samoluba“ w. 70.: „Mądry baron po szkodzie“.

262. **Poleć** 5. Prw. *Świętoch.* I., 106. (Klemens Boruta): „Co ma tłusty poleć smarować — lepiej, że ludziom da się pożywić“.

263. **Pomagać** 11. Odm. *Grusz.* III., 177.: „jest i to przysłowie: pomagaj sobie, Bóg ci dopomoże!“ a IV., 145.: „niepomozesz sobie, i Bóg ci niepomozę.“ — 12. Odm. *Gl.* IV., 325.: „(te lekarstwa) tyle pomagają, co umarłemu kadzidło“.

264. **Porwać się** 7. Odm. *Żmudz.* 197.: „z motyką na słońce chcesz się porwać“.

265. **Posępny** (niema u A.). Dod. *Gl.* I., 160.: „posępny, jak noc“ i IV., 420: „jak noc, posępniał“. Prw. wyżej Pochmurny.

266. **Posiać**. Prw. *Świętoch.* V., 6. (Ojciec Makary), gdzie Cecylja, dziecię miłości, mówi o sobie: „a do tego — jak powiada mój księżunio, gdy mnie chce zmartwić, — podobno tam wyrosłam, gdzie mnie bóg nieposiał“. Odm. *Żmudz.* 174 : „Ja jego nauczę schodzić, gdzie go nieposiejają“.

267. **Pościełać** (!). Hasło to błędne, jak wogóle błędnie piszą (i mówią?) poza Galicją i Poznańskim: pościełać, gdy tymczasem jedynie poprawnym jest bezokolicznik: pościelać itd. Odm. *Frischb.* = napis powiastki Kwiatopolskiego w *Athenum* Kraszewskiego z r. 1844. oddz. IV. Najbliższą też jest odmianki, którą czytamy w napisie powieści dla młodzieży: „Książę Almanzor i jego sługa Mustafa cz.: Jak sobie kto pościele, tak się też i wyśpi“ (Brodnica 1852); autorem jest ks. M. Osmański..

268. **Potrzebny**. Dod. *Gl.* II., 97.: „(niegrający i nietańczący) potrzebny jest, jak mysz w maku“.

269. **Powiaść** 17. Odm. *Grusz.* III., 97.: „Wiedział, co powiedział“.

270. **Pójść** 8. Prw. *Kosiak.* 258.: „Poszedł . . . jak zmyty“.

271. **Praca**. Dod. *Grusz.* I., 61.: „Czyja praca, to i płaca“.

272. **Pracować** 30. = *Gl.* III., 76. — Dod. *Gl.* IV., 20.: „pracuje, jak bydlę juczne“.

273. **Prawda** 43. *Żarn.* = A. Mickiewicz, *Oklaski* 63. — Dod. *Świętoch.* VI., 143 (Za maską): „Prawda ma kilka wy-

miarów“. — Dod. *Gl.* I., 99.: „w tym tyle prawdy, co smaku w raku“.

274. **Prorok** 5. Odm. w redakcji pierwotnej wiersza Krasickiego „Do króla“, podanej z rpsu w *Pamiętniku literackim* (Lwów, 1903. r. II., s. 434): „Nikt prorokiem w ojczyźnie — wyrok to jest boży“.

275. **Prosto** 3. = *Gl.* III., 399.

276. **Próg** 3. Odm. w „Lisie i koźle (1831.) A. Mickiewicza w. 7—8.: „Za wysokie progi Na lisie nogi“, a *Wys.* 56.: (W niebie szlachty niepotrzeba,) Za wysokie progi!“

277. **Przelewać** (niema u A.). Dod. *Grusz.* III.: 118.: „Siedzieć na jednym Krzywcu) to przelewanie z pustego w próżne“.

278. **Przepaść** 2. Prw. A. Mickiewicza „Król Bobo i królowna Lala“ w. 49.: „A pan młody zniknął kędyś, jak kamień w wodę“ i *Żmudz.* 77.: „przepadł... jak kamień w wodę“ (tak samo 230., 254., 272.).

279. **Przybytek**. Dod. *Grusz.* III., 84.: „Gdzie niema przybytku, niema i ubytku“.

280. **Przybywać**. Dod. *Gl.* III., 218.: „gromada w codzien powiększa się, jak nieprzymierzając grosz u żyda“.

281. **Przydać się** 4. (bez źródła). Prw. *Szym.* II., 169.: „psu na budę nie zdało się to“ i *Aug.* 225.: „(jego zacinięcie koni) psu na budę się zdało“.

282. **Przyganiać** 2. Prw. *Wys.* 42.: „(Wszakże dobry pan Hrehory, Lecz nie lepszy i pan Grzegorz!) Oba garnki dobrze smolą!“

283. **Przypiąć** 1. Odm. w r. III. *Króla zamczyska* S. Gószczyńskiego: „(że mi się wymknie słowo,) ni przyszył, ni przyłatał, jak powiadają“.

284. **Przyzwyczajenie** 2. = *Gl.* II., 23. Odm. *Gl.* IV., 48.: „przyzwyczajenie staje się drugą naturą“.

285. **Pulchny**. Dod. *Grusz.* III., 307.: „pulchna, jak pączek“.

286. **Pytać**. 1. Odm. *Szym.* (Srul z Lubartowa): „i pies nawet o cię niezapyta“.

287. **Rachuba**. Dod. z p. VI. *Anny z Nabrzeża* S. Gószczyńskiego: „Rachuba ludzka — rachuba kobieca“.

288. **Rachunek**. Doz. *Grusz.* V., 206.: „(Jestto...) rachunek bez gospodarza“.

289. **Raj**. Dod. *Grusz.* IV., 101.: „Chciałaby dusza do raj“ (zwykle dodają: ale grzechy niepozwalają).

290. **Rak.** Dod. *Gaw.* 102.: „ale żeby mi zabraniał żenić się, oho!.. jak rak świśnie!“

291. **Rana** 7. Odm. *Grusz.* I., 53.: „(chłop setny,) do rany go przyłóż!“

292. **Raz.** Dod. *Grusz.* I., 176.: „tylko raz chwyci ryba haczek“.

293. **Robak** 6. tekst gł. (bez źródła) = *Grusz.* IV., 43.: „Každy ma swego robaka“.

294. **Robota** 1. Prw. *Szym.* I., 66.: „od roboty, jak i od ochoty, nigdy nie uciekałem“.

295. **Roić się** 1. Odm. *Gl.* II., 283.: „rojno, jak w ulu“.

296. **Rosnąć** 3. *Cińć.* = *Szym.* I., 88., odm. *Gl.* IV. 111.: „rósł, jak ciasto na drożdżach“.

297. **Rozpacz** (niema u A.). Dod. *Świętoch.* VI., 75. (Pauzanjas): „Rozpacz jest matką męstwa“.

297. **Równo.** Odm. *Grusz.* IV., 8.: „równo, jak na stole“.

299. **Różga.** Dod. *Grusz.* III., 29.: „Rószczką duch boży dziateczki bić radzi!“ Rzecz dziwna, że tego przysł. pospolitego niema u A.

300. **Róża** (imię). Dod. *Gl.* II., 8.: „(Rozejrzyj się Anderku —) nie Fruzia, to Różia (musi się waćpanu podobać).“

Dr. Frańciszek Krček.

Budownictwo i zdobnictwo w Jurgowie na Spiżu.

(Przyczynek do budownictwa podhalańskiego).

Opracował

Józef Stokłosa.

Przeniósłszy się z jakiejś wioski z pod Nowego Targu do Jurgowa, na Spiż, spostrzeżemy zaraz różnicę w rodzaju budowy: tam budują z drzewa, które przecież cechuje budownictwo podhalańskie, tu zaś z kamienia i cegły. Zbita wieś („dziedzina“) przy swych stromych dachach gontowych i białych murach wygląda na pierwszy rzut oka jakby mała mie-